

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
Александр ГОЛОВКО

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Мережеві комунікації у цифровому суспільстві»
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти ____другий (магістерський) рівень вищої освіти____
галузь знань____05 Соціальні та поведінкові науки____
спеціальність____054 Соціологія____
освітня програма____Цифровий соціум____
спеціалізація____
вид дисципліни____за вибором____
факультет____соціологічний____

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

“15” червня 2022 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Буданова Олександра, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій.

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

Протокол від “27” квітня 2022 року № 3

В.о. завідувача кафедри

(підпис)

Віль БАКІРОВ

(прізвище та ініціали)

Гарант ОПП «Цифровий соціум»

Лариса ХИЖНЯК

Програму погоджено методичною комісією соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

Протокол від “21” червня 2022 року № 10

Голова методичної комісії

Юлія Сорока

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Мережеві комунікації у глобальному суспільстві» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 054 – Соціологія, освітньої програми «Цифровий соціум»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – сприяти формуванню у студентів цільних системних уявлень про структуру та зміст мережевих комунікацій у глобальному суспільстві: передумов їх формування, особливостей відтворення, впливу на соціальні процеси та структури.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- аналіз основних етапів розвитку мережевих комунікацій, вивчення принципових теоретичних і методологічних відмінностей шкіл і концепцій, які аналізують мережеві комунікації;
- розгляд особливостей мережевих комунікацій та їх впливу на соціальні трансформації;
- вивчення основних розділів соціально-мережевої теорії, сучасного уявлення про її змістовне наповнення.
- оволодіння міждисциплінарним аналізом соціально-економічних трансформацій, пов'язаних з широкомасштабним використанням інформаційно-комунікаційних технологій в різних сферах діяльності.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 180 для д.в.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
2-й	
Лекції	
16 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Лабораторні заняття	
-	
Самостійна робота	
88 год.	
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, здобувачі повинні набути компетентності та демонструвати такі результати навчання:

Перелік загальних компетентностей здобувача вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень

СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання:

ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Теоретичні підходи аналізу мережевих комунікацій як основи цифрового суспільства.

Природа, функції і типи мережевої комунікації в інформаційному суспільстві. Структурний, ресурсний, динамічний та нормативний підходи до аналізу мереж.

Західні моделі «мережевого суспільства»: С. Брет, Я. Дейк, Б. Веллмен, Р. Хілц, М. Турофф, М. Кастельс.

Східні моделі «мережевого суспільства»: И. Масуда, Ю. Хаяші, Т. Умесао, Ю. Іто, Т. Сакайя
Фактори розвитку і стагнації інформаційного суспільства.

ТЕМА 2. Мережеві комунікації та повсякденне життя

Мережевий індивідуалізм. Інтернет-меми як інструмент відображення ціннісних орієнтацій в мережевих комунікаціях. Інтернет-культура та цифрова нерівність у глобальному суспільстві. Мережеві комунікації в ігровому просторі.

Розмивання життєвого циклу: на шляху до соціальної аритмії.

ТЕМА 3. Мережеві комунікації в економіці, політичній сфері, освіті.

Електронний бізнес, мережеве підприємництво і формування нової економіки. Прояви мережевої економіки: соціальні мережі, шерингові компанії, краудфандінгові платформи, мобільні додатки, блок чейн та криптовалюта.

Соціальні мережі і демократія в умовах кризи. Політична турбулентність. Нові форми громадянської активності. Когнітаріат, мерітократія, нетократія. Цифрові новини та споживання політичної інформації.

«Мережевий індивідуалізм» і індивідуалізація освіти. Мультимедіа в освіті: перехід до мобільних комунікаційних форм передачі інформації (Д. Тапскот). Інтернет-середовище як універсальний освітній простір.

ТЕМА 4. Ідентичність та безпека в мережевих комунікаціях

Інтернет як «поле» для самовираження людини. Поняття «відкритої ідентичності». Кеннет Герген про децентрацію і фрагментацію «Я» під впливом сучасних комунікаційних технологій: мультифренія, реляційне «Я», хамелеонна ідентичність. Нові тенденції у тиранії межі між приватним і публічним.

Уразливість мережевої комунікації. Загрози безпеки для особистості, суспільства і держави, пов'язані з особливостями мережевих комунікацій.

ТЕМА 5. Соціальні медіа в структурі мережевої комунікації.

Основні засоби мережевих комунікацій: соціальні мережі, блоги, текстові та відео чати, програми моментальної доставки повідомлень, інтернет-форуми.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог	у тому числі					усьог	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ТЕМА 1. Теоретичні підходи аналізу мережевих комунікацій як основи цифрового суспільства.	30	4	4	-	-	22						
ТЕМА 2. Мережеві комунікації та повсякденне життя	21	2	3	-	-	16						
ТЕМА 3. Мережеві комунікації в економіці, політичній сфері, освіті.	23	4	3	-	-	16						
ТЕМА 4. Ідентичність та безпека в мережевих комунікаціях	18	2	2	-	-	14						
ТЕМА 5. Соціальні медіа в структурі мережевої комунікації.	28	4	4	-	-	20						
Усього годин	120	16	16	-	-	88						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д/в
1	ТЕМА 1. Теоретичні підходи аналізу мережевих комунікацій як основи цифрового суспільства.	4
2	ТЕМА 2. Мережеві комунікації та повсякденне життя.	3
3	ТЕМА 3. Мережеві комунікації в економіці, політичній сфері, освіті.	3
4	ТЕМА 4. Ідентичність та безпека в мережевих комунікаціях.	2
5	ТЕМА 5. Соціальні медіа в структурі мережевої комунікації.	4

Усього годин	16
--------------	-----------

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д/в
1.	Ознайомитись з Гарвардською шкалою готовності до електронного розвитку http://cyber.law.harvard.edu/readinessguide/GuideRussian.pdf	5
2.	Проаналізувати теоретичні концепції мережевого суспільства М.Кастельса та Я. Дейка. Провести порівняльний аналіз теоретичних підходів.	10
3.	Ознайомлення з першоджерелами теоретичних концепцій мережевого суспільства.	68
4.	Ознайомитись з Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки» [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16 . Проаналізувати показники розвитку інформаційного суспільства в Україні станом на 2021 рік.	5
		88

6. Індивідуальне завдання

-

7.Методи контролю

Контрольна робота передбачена навчальним планом, практичні завдання, іспит

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
10	8	8	9	10	15	-	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна

- Єнін, М. Н.; Коржов, Г. О. Мережева комунікація: ризики та перспективи (на основі соціологічних опитувань громадської думки в країнах Євросоюзу). ВІСНИК, 2021, 22.
- Mark Graham, William H. Dutton. Society and the Internet How Networks of Information and Communication are Changing Our Lives // Oxford University Press, 2022

3. Maria José Sousa, Célio Gonçalo Marques. Innovations and Social Media Analytics in a Digital Society// CRC Press, 2022

Додаткова

1. Вплив комунікативно-інформаційного простору на психологічні особливості й особистісні ресурси людини в умовах дії дестабілізаційних факторів на суспільство : монографія / за наук. редакцією І.М. Зварича. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т, 2022. – 344 с.
2. Beaunoyer E., Dupéré S., Guitton M.J. (2020) COVID-19 and Digital Inequalities: Reciprocal Impacts and Mitigation Strategies. Computers in Human Behavior. Vol. 111. Article 106424. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106424>
3. Couldry N., Hepp A. The Mediated Construction of Reality. Cambridge, MA: Polity, 2017. 256 p.
4. Digital Society. URL: <https://www.thedigitalsociety.info> Digital Society Initiative. URL: <https://www.dsi.uzh.ch/en.html>
5. Dijck J. van. Datafication, Dataism and Dataveillance: Big Data between Scientific Paradigm and Ideology // Surveillance and Society. 2014. Vol. 12. No. 2. P. 197–208.
6. Dijck J. van. Seeing the Forest for the Trees: Visualizing Platformization and Its Governance // New Media & Society. 2020. P. 1–19.
7. Dijck J. van, Poell T., Waal M. de. The Platform Society: Public Values in a Connective World. Oxford: Oxford University Press, 2018. 226 p.
8. Dijk J.A. van. The Network Society: Social Aspects of New Media: Sage Publications, 2006. 292 p.
9. Espeland W.N., Stevens M.L. A Sociology of Quantification // European Journal of Sociology. 2008. Vol. 49. No. 3. P. 401–436.
10. Esposito E. Artificial Communication? the Production of Contingency by Algorithms // 11. Zeitschrift fur Soziologie. 2017. Vol. 46. No. 4. P. 249–265.
12. Evans D.S., Hagiu A., Schmalensee R. Invisible Engines: How Software Platforms Drive Innovation and Transform Industries. Cambridge, MA: MIT Press, 2006. 395 p.
13. Livingstone S. On the Mediation of Everything: ICA Presidential Address 2008 // Journal of Communication. 2009. Vol. 59. No. 1. P. 1–18. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2008.01401.x.
14. Lovink G. Sad by Design: On Platform Nihilism. London: Pluto Press, 2019. 290 p.
15. Lovink G. Requiem for the Network // The Eternal Network. The Ends and Becomings of Network Culture / Eds. C. Gansing, I. Luchs. Amsterdam: Institute of Network Cultures, 2020. P. 102–115.
16. Lupton D. Digital Sociology. N.Y.: Routledge, 2015. 230 p. Lupton D. Data Selves: More Than Human Perspectives. Cambridge: Polity Press, 2020. 80 p.
17. Marres N. Digital Sociology: The Reinvention of Social Research. Cambridge: Polity Press, 2017. 232 p.
18. Mau S. The Metric Society On the Quantification of the Social. Cambridge, UK; Medford, MA: Policy Press, 2019. 200 p
19. Urry, J. Sociology beyond Societies. Mobilities for the Twenty-First Century. London and New York: Routledge, 7 2000.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Giddens A. Into the Digital Age: the World in the Twenty-First Century. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=RnlIZgO9pL8>
2. Castells M. Power (and Counterpower) in the Digital Society. Available at: [https://youtube/io3xwOBD4f0](https://youtube.io3xwOBD4f0)

11. Критерії оцінювання поточного контролю

8-10 балів (відповідно максимально можливій кількості балів за 1 заняття)	Відповідь студента характеризується повним, глибоким та змістовним знанням матеріалу з теми; виконання всіх завдань, які виносяться на семінар у повному обсязі з відповідними коментарями, логічним поясненнями; відповідь має елементи творчого, креативного підходу; студент приймає активну участь в обговоренні протягом всього заняття.
5-7 балів	Відповідь студента характеризуються знанням матеріалу з теми; виконання всіх завдань, які виносяться на семінар у повному обсязі з відповідними коментарями, але можливі деякі неточності або/і відсутність креативного підходу до виконання завдань, або/ і студент майже не бере участь в обговоренні матеріалу, що вивчається.
2-4 бали	Відповідь студента характеризуються частковим знанням матеріалу з теми; часткове виконання завдань, які виносяться на семінар і студент майже не бере участь в обговоренні матеріалу, що вивчається.
0 – 1 балів	Студент на занятті показує дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; не приймає участі в обговоренні; допускає змістовні помилки у відповідях на конкретні питання викладача.